

Даценко Т. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

РОЛЬ І ЦІННІСТЬ ОРІЄНТАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ

На даному етапі формування громадянського суспільства в нашій державі на чільному місці знаходиться проблема виховання громадянина України, здатного жити в правовій державі.

Правова освіта є складовою частиною системи освіти і має на меті формування високого рівня правової культури та правосвідомості особи, її ціннісних орієнтирів та активної позиції, як члена громадянського суспільства. Необхідність проблеми правового виховання осіб на сучасному етапі зумовлена наступними основними факторами: по-перше, однією із сторін всебічного розвитку особистості є наявність у неї високої культури поведінки, адже не можна вважати фізично здорову людину культурною, коли вона, маючи ґрунтовні знання, добре працюючи або навчаючись, порушує норми моралі чи законів; по-друге, в Україні спостерігається тенденція зростання дитячої злочинності, поширення злочинності серед неповнолітніх випереджає її загальне зростання, при цьому вона «омолоджується». Тому здійснення правовиховної роботи з громадянами є доцільним з перших днів перебування їх самих у навколишньому середовищі.

Правова освіта – невід’ємна частина загальної культури громадянина, умова формування правосвідомості. Життя в громадянському суспільстві формує правову свідомість (позитивну чи негативну) незалежно від того, як відбувається, стихійно чи цілеспрямовано в рамках правової освіти, цей процес. Але правова освіта є запорукою того, що право стає орієнтиром життя індивіда, а не перешкодою на шляху вирішення його особистих завдань. У сучасних умовах саме правова освіта може стати найважливішим чинником розвитку особи, становлення громадянського суспільства й демократичної правової держави в сучасній Україні, громадяни якої зможуть жити в соціально-правовій злагоді одне з одним, з державою, владою, політичними партіями, громадськими рухами тощо.

Метою правової освіти та правового виховання слід відзначити саме створення умов для формування особистості людини та громадянина України, якому притаманні правова культура, усвідомлені цінності свободи

і прав людини, відповідальність, а також готовність до компетентної участі у громадському житті.

Одним із основних завдань програми правової освіти є завдання орієнтування громадян щодо їх можливостей і неможливостей у тій чи іншій державі. А саме підвищення рівня правової підготовки населення, насамперед учнівської та студентської молоді, громадян, які перебувають на державній службі, народних обранців України, посадових та службових осіб, депутатів місцевих рад та журналістів, які висвітлюють правову тематику. Саме вони мають бути обізнані в питаннях права, як в загальному значенні, так і в професійному, тобто ті, хто має правову освіту [3, с. 8].

Орієнтаційна функція права полягає в тому, що особа, знаючи розпорядження правових норм, сама будує свою поведінку правомірним чином, саме цього хоче держава, визначаючи в правових нормах зразки правомірної поведінки. Орієнтаційний вплив функцій права дозволяє зі сформованих правових знань виробити в особистості позитивні правові установки, які утворюють правову орієнтацію поведінки. Сутність правової установки в правовій сфері можна визначити як схильність особистості до сприйняття норм права, його оцінки, готовності до здійснення певних дій, що мають юридичне значення, або як ймовірність того чи іншого варіанту поведінки у сфері правового регулювання [4, с. 63].

Орієнтаційно-правовий вплив складається із сукупності правових установок і являє собою двоєдиний процес: з одного боку – формування установок, з іншого – їх вплив на правову поведінку громадян. Правові установки розділяють на позитивні (які спонукають до правомірної поведінки) і негативні (які спонукають до протиправної поведінки).

Виділяють дві групи правових установок, що знаходяться в нерозривному зв'язку з двома видами правових орієнтацій. Так, установки, які спонукають до правомірної поведінки, в сукупності утворюють позитивну правову орієнтацію, а установки, які спонукають до протиправної поведінки, негативну правову орієнтацію [2, с. 213].

Таким чином, завданням орієнтаційної функції впливу права є формування позитивних правових орієнтирів у особистості.

Нам добре відомо, що одна з найгостріших людських потреб – це бути захищеним у правовому плані. І вона може бути реалізована завдяки орієнтації саме в правовій освіті та вихованні громадян.

Ми безпосередньо стикаємося з потребою не лише особистого опанування «азбуки права», а й більш високого рівня правової освіченості. Саме правова розвиненість передбачає розвиток правосвідомості, яка дозволяє оцінювати дії, вчинки, поведінку; робити вибір; приймати рішення; а також розвиток якостей, які не допускають неправомірну

поведінку; розвиток мотивів і потреб до самовдосконалення в аспекті правової культури.

Скільки негараздів нашого економічного, соціального, політичного (навіть звернувши увагу на сьогоденну ситуацію в Україні) життя, скільки зайвих нарікань на владу, державу, суспільство, роботодавців тощо вдалося б уникнути, якби кожний пересічний громадянин незалежно від віку, статі й соціального становища мав нині більшу правову грамотність, або хоча б орієнтувався в своїх правах та зобов'язаннях [1, с. 39].

Отже, виходячи із вище наведеного, можна сказати, що рівень правової освіти суспільства, відповідний до вимог цивілізованого та достатній для розвитку громадянського суспільства, орієнтаційний рівень правової освіченості конкретного громадянина, безперечно, сприятимуть ефективній реалізації свого конституційного права та правомірного справедливого захисту зі сторони правосуддя.

Література

1. Оніщенко Н. М. Нормотактика як складова державної правової політики / Оніщенко Н. М. // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 4 (126). – С. 37–43.

2. Енгибарян Р. В. Теорія держави і права: Навчальний посібник / Р. В. Енгибарян, Ю. К. Краснов. – М.: МАУП, 1999. – 272 с.

3. Лившиц Р. З. Государство и право в современном обществе: необходимость новых подходов // Сов. государство и право. – 2009. – № 12. – С. 3-11.

4. Малько А. В. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебно-методическое пособие / А. В. Малько. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: Юристъ, 2002. – 272 с.

УДК 342.7(043.2)

Дейнеко К. М., Пасіченко Є. В., студентки,
Інститут інформаційно-діагностичних систем,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівний: Волкова О. М., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Питання захисту прав дитини сьогодні набуває особливої актуальності у зв'язку із процесами становлення України як демократичної, соціальної, правової держави. Вивченню теми захисту прав дитини присвячено багато наукових досліджень. Її у своїх працях висвітлювали В. С. Андрійв, Н. Б. Болотіна, С. Б. Гавриш, І. М. Сирота, І. В. Саух та ін.